

BİLİŞİM SUÇLARI

Enes ÇINAR

GİRİŞ

Suç, ceza hukukunun alanına giren hukuk düzeni tarafından yapılması yasaklanmış, yapıldığında da devlet tarafından ceza veya güvenlik tedbiri şeklinde yaptırımla karşılaşılan insan eylemlerini ifade eder. Bir eylemin cezalandırılabilmesi için eylemin tipe uygun, hukuka aykırı ve kusurlu olması gerekmektedir.¹ Başka bir anlatımla suç, kanun koyucu tarafından çizilen sınırın kusurlu bir eylemle aşılması anlamına gelir. Bu şekilde yaptırım uygulama yetkisine sahip olan kanun koyucu, fiillerin suç olarak tanımlanmasında insanlar üzerinde otoriteye sahiptir. Bu otoritenin görünümü olan 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun (TCK) 1. Maddesi kanunun amacını şöyle açıklar. “*Ceza Kanununun amacı; kişi hak ve özgürlüklerini, kamu düzen ve güvenliğini, hukuk devletini, kamu sağlığını ve çevreyi, toplum barışını korumak, suç işlenmesini önlemektir.*” Bu amaç insanlık tarihi boyunca cezalandırmanın temel sebebini ortaya koymaktadır. Yüzyıllar boyunca kanun koyucu otoriteler bu amaçla hareket ederek adaleti sağlamaya ve suçluları cezalandırmaya çalışmıştır.

İnsanlık tarihinde özellikle Sanayi Devrimi ile başlayan gelişim ve yenilik hareketleri teknolojik gelişmeleri de beraberinde getirmiştir. Sanayi devrimi ile birlikte kırsal kesimlerde dağınık şekilde yaşayan insan toplulukları, şehirlere yerleşmeye başlamış ve bu durum ülkelerin demografik yapısında değişiklikleri beraberinde getirmiştir.² Artan şehir nüfusuyla birlikte şehirlerde yeni ihtiyaç ve problemler oluşmuştur. Şehirleşme, beraberinde artan suç oranlarını ve yeni suç tiplerini getirmiştir.³ Ortaya çıkan yeni suç tiplerinden biri de bilişim alanındaki suçlardır. Bu çalışmada “bilişim suçları”, tarihçesi ve genel esaslarıyla incelenecektir.

Çalışmanın ilk bölümünde bilişim suçlarının tarihçesi anlatılacaktır. Bilişim suçlarıyla ilgili yapılan ilk düzenlemeler ve mahkûmiyet kararlarına ilişkin gelişmeler bu bölümde incelenecektir. İkinci bölümde ise bilişim suçlarının koşulları ve türleri bilişim suçlarının genel esasları kapsamında incelenecektir. Üçüncü bölümde Türk hukukunda bilişim suçlarının çeşitli kanunlarda nasıl düzenlendiğinden bahsedilecektir.

---

¹ Kayıhan İÇEL, *CEZA HUKUKU GENEL HÜKÜMLER*, 2017, s. 58.

² Zekeriya ÇALIŞKAN, *TÜRKİYE’DE ŞEHİRLEŞME VE GECEKONDULAŞMA*, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 2006.

³ Abdullah KORKMAZ, *Şehirleşme ve Suç*, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/101250> (Er. Tar. 14/10/2019)

I. BİLİŞİM SUÇLARININ TARİHÇESİ

A) Kavramlar: Bilgi – Veri – Bilişim – Suç - Bilişim Suçları

Bilgi⁴, bilen varlık yani özne (suje) ile bilinen varlık, yani nesne (obje) arasında kurulan ilişkiden doğan ürüne verilen addır.⁵ Daha açık bir ifadeyle öznenin (sujenin) nesneyi (objeyi) yorumlamasına, onun hakkında bir yargıda bulunmasına veya açıklama yapmasına, bilgi denilmektedir. Bilginin ne olduğu, nasıl elde edildiği, bilginin çeşitleri epistemolojinin çalışma alanını oluşturmaktadır.

Veri⁶ ise bilginin ham, işlenmemiş, halidir. “Bilgi” ve “Veri” kıyasında en çok verilen örnek doğum tarihi ve yaş bilgisidir. Örneğin, 01/01/1990 doğum tarihi, üzerinde herhangi bir işlem yapılmamış bir **veridir**. Ancak 01/01/1990 tarihinde doğan bir bireyin 2019 yılının Temmuz ayında 29 yaşında olduğu veya başka bir deyişle 30 yaşından gün aldığı bir **bilgidir**. Söz konusu doğum tarihi verisi işlenerek yaş hesaplanmakta yani bilgi ortaya çıkmaktadır.

Bilişim, Türk Dil Kurumu sözlüğünde “*İnsanoğlunun teknik, ekonomik ve toplumsal alanlardaki iletişiminde kullandığı ve bilimin dayanağı olan bilginin özellikle elektronik makineler aracılığıyla düzenli ve akla uygun bir biçimde işlenmesi bilimi, enformatik*”⁷ olarak tanımlanmıştır. Bilişim, insanların teknik, ekonomik ve toplumsal iletişimde kullandığı ve bilimin dayanağı olan bilginin, düzenli ve akla uygun bir biçimde, özellikle bilgisayarlar ve benzeri elektronik aygıtlar aracılığıyla işlenmesidir.

Bilişim sistemlerinin temel vazifesi verilerin toplanması, depolanması, bulunması, oluşturulması, değiştirilmesi, işlenmesi, kullanıma hazır hale getirilmesidir. Ancak bu süreç kanun koyucu tarafından belirlenen sınırlar çerçevesinde olmak zorundadır. Aksi takdirde, suç olarak tanımlanan tipe uygun hukuka aykırı kusurlu insan eylemleri ortaya çıkacaktır”⁸.

Suç, ceza hukukunca yaptırıma tabi olan, kusurlu ve hukuka aykırı insan eylemleridir.⁹ Toplumların devamı için sosyal düzenin ve hukuk düzeninin korunması zaruridir. Aksi takdirde kaos ortaya çıkacaktır. Cezalandırmanın tarihi insanların topluluk olarak yaşamaya başlaması kadar eskidir. İlkel toplumlarda suç tanrıya karşı işlenen bir günah, cezalandırma ise

---

⁴ İngilizce *information*

⁵ http://www.felsefe.gen.tr/felsefeye_giris/bilgi_nedir_ne_demektir.asp (Er. Tar. 13/10/2019)

⁶ İngilizce *data*

⁷ <http://sozluk.gov.tr/> (Er. Tar. 20/07/2019)

⁸ Kayıhan İÇEL, a.g.e., 2017 s. 58.

⁹ Kayıhan İÇEL, a.g.e., 2017 s. 39.

günahların toplumdan çıkartılması ile uygulanan tepki olarak görülmektedir.¹⁰ M.Ö. 2400 yıllarında Sümer Kent devletlerinden “Lagaş”da yaşayan kent devletinin kralı Urugakina, kendi adını taşıyan “Urugakina Yasaları” ile o güne kadar uygulanmakta olan hukuk kurallarını derleyerek yazılı hale getirmiştir. M.Ö. 1800 yıllarında ise Babil’de hüküm süren, Babil Kralı Hammurabi tarafından çeşitli hukuk kuralları düzenlenmiş ve yazılı hale getirilmiştir. Hammurabi kanunları ile suçların sübjektif unsurlarına önem verilmiş, taksirle işlenen suçların cezai yaptırımları düzenlenmiştir. Roma Hukukunda 12 Levha Kanunlarıyla hukukun kodifikasyonu yapılmış ve Kara Avrupa’sı Hukukunun temelleri atılmıştır.¹¹

Çalışmamızın konusunu oluşturan bilişim suçları ise bugüne daha yakın tarihlerde tanımlanarak ceza sistemlerinde yerini almıştır. Bilişim sistemlerinin kullanılması sırasında meydana gelen ilgili suçlar olarak tanımlanabilecek olan “Siber suçlar¹²”, “Elektronik Suç”, “Dijital Suç”, “Bilgisayar Suçları”, “Teknoloji Suçu” gibi bazı kavramlarla da ifade edilmektedir.

B) Bilişim Suçlarının Tarihçesi

Bilişim sistemlerinin başlangıç tarihi ile ilgili doktrinde çeşitli tartışmalar mevcuttur. Yunanca Abax sözcüğünden gelen Abaküs’ün¹³ M.Ö. 1300’lere kadar uzanan bir tarihinin olduğu ve ilk bilişsel aletin Abaküs olduğu göz önüne alınınca bilişim tarihinin insanlık kadar eski olduğu ileri sürülebilir. Hesap işlerinde yardımcı olan abaküs veya hesap makinelerinin yerine daha gelişmiş ve “veri işleyerek bilgi üretebilen” bilişim aletleriyle işlenen suçlar büyük önem arz etmektedir. Dünyada “bilişim suçları” kavramı 2. Dünya Savaşının ardından gelen “Soğuk Savaş” yıllarında kullanılmaya başlanmıştır. Bu dönemlerde nüfus sayımları, askerlik durumlarının kayıt altına alınması, askeri bilgilerin toplanması, bilgilerin toplanarak bilgi havuzlarının oluşturulması ve çeşitli verilerin depolanmaya başlanması bu verilere ulaşma konusunda istekli bir topluluğun doğmasına vesile olmuştur.

1970’li yıllarda meydana gelen bilişim suçlarının en popüler olanı telefon hatlarına sızılmasıdır. “Phreakers” olarak adlandırılan ilk bilişim suçluları, Amerika Birleşik Devletleri’ndeki (ABD) telefon hatlarının bazı “temel frekanslarının” olduğunu ve bu frekanslara bağlı olarak çalıştığını keşfetti. Bunun üzerine, telefon hatlarına sızarak frekanslar üzerinden görüşme yapmayı başardılar. Telefon hatlarına yapılan bu sızma girişiminin temel amacı yalnız-

¹⁰ Kayıhan İÇEL, a.g.e., 2017 s.70.

¹¹ Bülent TAHİROĞLU, Belgin ERDOĞMUŞ, *ROMA HUKUKU DERSLERİ*, 2016 s. XIII.

¹² İngilizce *Cyber crime*

¹³ <https://abakusegitim.com/index.php/abakuesuen-tarihcesi> (Er. Tar. 11/10/2019)

ca askeri-casusluk bilgilerinin toplanması değil, ücretsiz telefon görüşmesi de yapmaktı. Dönemin ünlü “Phreaker”larından John Drape, geliştirdiği algoritmayla ve minibüsüyle Amerika’yı gezerek ücretsiz telefon konuşmaları yapmasını sağlayan sistemiyle bilişim sistemlerine müdahale anlamına gelebilecek ilk eylemlerden birini gerçekleştiren kişilerden olmuştur.¹⁴

Bilişim suçu kapsamında incelenebilecek olan bir başka olay ise tarihteki ilk bilgisayar virüsü olarak adlandırılan “ELK CLONER” virüsüdür. 1982 yılında ABD’nin Pennsylvania eyaletinde 16 yaşında bir lise öğrencisi olan Richard "Rich" Skrenta’nın yazdığı¹⁵ bu virüs bilgisayar sistemlerine takılan her diske yayılabilen bir virüsdür. Bu virüs bilgisayara zarar vermemekle birlikte bilgisayar her açıldığında amacı bilgisayar kullanıcılarını kızdırmak olan bir şiirin ekrana gelmesini sağlıyordu:

“Elk Cloner: “O” kişiliği olan bir program,

Diskini tamamına yayılacak

İşlemcine sızacak

Evet, o “Cloner”

“O”, sana bir tutkal gibi yapışacak

RAM’ini de değiştirecek

İmza: “Cloner”¹⁶

1986 yılında bilgisayara zarar veren “Brain” adlı ilk bilgisayar virüsü, bilgisayar mağazası olan Pakistanlı Basit ALVİ ve Amjad Farooq ALVİ adlı iki kardeş tarafından korsan program satışını engellemek ve telif mesajı yayınlamak amacıyla yazılmıştır. Ancak zamanla bu idealinden sapmış ve bilgisayarlara zarar vermeye başlamıştır. 1988 yılında Brain virüsünü tanımlayan ve ortadan kaldıran ilk anti-virüs programı yazılarak piyasaya çıkmıştır.¹⁷

---

¹⁴ <https://goosevpn.com/blog/origin-cybercrime> (Er. Tar. 11/10/2019)

¹⁵ https://tr.wikipedia.org/wiki/Elk_Cloner (Er.Tar. 05/09/2019)

¹⁶ “Elk Cloner: The program with a personality

It will get on all your disks

It will infiltrate your chips

Yes, it's Cloner!

It will stick to you like glue

It will modify RAM too

Send in the Cloner”

¹⁷ [https://en.wikipedia.org/wiki/Brain_\(computer_virus\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Brain_(computer_virus)) (Er.Tar. 05/09/2019)

Bu basit ve ‘masum’ sayılabilecek hareketler zamanla toplum güvenliğini tehdit eder hale gelmiştir. Telefon hatlarına yapılan sızma girişimleri, casusluk faaliyetleri, bankacılık sektörünü sekteye uğratabilecek raddeye gelen bilişim suçları Avrupa Birliği’nin atası olan Avrupa Ekonomik Topluluğu’nun da gündemine gelmiştir. Bilişim suçları Avrupa Ekonomik Topluluğu Uzmanlar Komisyonu’nun Mayıs 1983 tarihinde Paris Toplantısı’nda “*Bilgileri otomatik işleme tabi tutan veya verilerin nakline yarayan bir sistemde gayri kanuni, gayri ahlaki veya yetki dışı gerçekleştirilen her türlü davranış*” olarak tanımlanarak literatüre girmiştir.¹⁸

Klasik suç tiplerinin bilişim alanındaki suçları kapsayacak biçimde uygulanması ve ceza kanunlarının geniş yorumlanması, ceza hukukuna egemen olan “suçta ve cezada kanunilik” ilkesine aykırılık doğurmaktaydı. Bu düşünce ile 5 Ocak 1988 yılında Fransa’da “Godfrain Yasası” olarak da bilinen “Bilişim Sahtekârlığına İlişkin Kanun” yürürlüğe girmiştir. Bu kanun bilişim alanında yapılan ilk kanun olma özelliği taşımakla birlikte diğer kanunlara ve mevzuatlara örnek oluşturmuştur.¹⁹

C) İlk Siber Mahkûm

Tüm zamanların en meşhur bilgisayar korsanı başka bir ifade ile “hacker”ı olarak bilinen Kevin David Mitnick ABD Adalet Bakanlığının arananlar listesine giren ilk hacker olma unvanını elde etmiştir. 1995 yılında FBI’ın operasyonu sonucunda yakalanmış ve Fujitsu, Motorola, Nokia ve Sun Microsystems gibi şirketlerin bilgisayar ağlarına izinsiz girmekten suçlu bulunarak 5 yıl hapis cezası almıştır. Siber Suçlardan dolayı ceza alan ilk “kader mahkumu”dur.²⁰ Kevin Mitnick modern çağın ortaya koyduğu, yeni doğan bir alanla ilgili ceza alan ilk kişidir.

II. BİLİŞİM SUÇLARINDA SUÇUN AYIRT EDİCİ ÖZELLİKLERİ

A) Fail ve Mağdurun Aynı Ortamda Bulunma Zorunluluğunun Olmaması

TCK’da 243 – 246 maddelerinde düzenlenen “Bilişim Alanında Suçlar” başlığındaki suçlarda fail için herhangi bir özellik aranmamıştır, herkes fail olabilir. Bununla birlikte bu başlık altında düzenlenen suçların işlenmesi için temel bilgisayar bilgisi üzerinde bir bilgi düzeyi gerekmektedir. Bu nedenle bu suçun failleri hacker, korsan, siber terörist olarak adlan-

¹⁸ ÖZEL, C. (2002). *Bilişim-İnternet Suçları*.

http://www.hukukcu.com/bilimsel/kitaplar/bilisim_internet_suclari.htm

¹⁹ Durmuş TEZCAN, Mustafa Ruhan ERDEM, R. Murat ÖNOK, *TEORİK VE PRATİK CEZA ÖZEL HUKUKU*, 2018, s.1034.

²⁰ <https://siberbulten.com/efsane-hackerlar/tum-zamanlarin-en-buyuk-bilgisayar-korsani-kevin-mitnick/> (Er. Tar. 10/09/2019)

dırılmaktadır.²¹ Söz konusu suçların işlenmesiyle yarar sağlayan tüzel kişiler hakkında TCK md. 60 uyarınca bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmedilebilir.²²

Bilişim suçları klasik ceza hukukundaki suçlardan farklıdır. Klasik anlamdaki hırsızlık, dolandırıcılık gibi suçların işlenebilmesi için fail ve mağdurun aynı ortamda bulunması gerekir. Bilişim suçlarını klasik anlamdaki suçlardan ayıran en büyük özellik, suç esnasında fail ve mağdurun birbirinden çok farklı yerlerde bulunabilmesidir. Fiziki olarak failin suç mahallinde bulunması şart değildir. Fail ve mağdur birbirlerini hiç görmemiş ve birbirlerini tanımayan insanlar olabilir. Örneğin, TCK 141. maddede düzenlenen hırsızlık suçunun meydana gelmesi için “başkasının zilyedi olduğu taşınır bir malı zilyedin rızası olmadığı halde kendisine veya başkasına yarar sağlamak amacıyla bulunduğu yerden alınması” gerekmektedir. Görüldüğü üzere kanun koyucu taşınır malın bulunduğu yerden alınması ifadesini kullanmıştır. Bu alma suçun basit hali için fiziki bir eylem gerektirmektedir. Ancak ileride değineceğimiz üzere hırsızlık suçunun nitelikli halinin düzenlendiği TCK 142/2-e bendine göre bir bilişim sistemi vasıtasıyla alınması durumunda taşınır üzerinde fiziki bir müdahale söz konusu olmayacaktır. Hatta bu suçun işlenmesi için failin suç objesi ile aynı ortamda bulunması dahi gerekmez. Fail, bilişim sistemi vasıtasıyla suç mahallinden uzakta olsa da bu suçu işleyebilir.

B) Failin Tespit Edilmesi Sorunu

Bilişim suçlarının, klasik ceza hukukuna getirdiği bir başka yenilik ise failin, genel itibariyle, suç esnasında kimliğini saklama olanağının mevcut olmasıdır.²³ “Anonim” kişilikler vasıtasıyla suçu işleyen fail, hem kimliğini gizli tutabilmekte, hem de VPN, DNS, Proxy gibi çeşitli programlar vasıtasıyla bulunduğu konuma dair yanlış ipuçları bırakarak yakalanmasını zorlaştırmaktadır.

Anonim²⁴, TDK sözlüğüne göre “adı sanı bilinmeyen, yazanı, yapanı, söyleyeni bilinmeyen, laedri” olarak yer almaktadır. Özellikle bilişim alanındaki gelişmelere müteakiben

²¹ Murat Volkan DÜLGER, *BİLİŞİM SUÇLARI*, s. 120.

²² **TCK md. 60** “Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbirleri”

(1) Bir kamu kurumunun verdiği izne dayalı olarak faaliyette bulunan özel hukuk tüzel kişisinin organ veya temsilcilerinin iştirakiyle ve bu iznin verdiği yetkinin kötüye kullanılması suretiyle tüzel kişi yararına işlenen kasıtlı suçlardan mahkûmiyet halinde, iznin iptaline karar verilir.

(2) Müsadere hükümleri, yararına işlenen suçlarda özel hukuk tüzel kişileri hakkında da uygulanır.

(3) Yukarıdaki fıkralar hükümlerinin uygulanmasının işlenen fiile nazaran daha ağır sonuçlar ortaya çıkarabileceği durumlarda, hâkim bu tedbirlere hükmetmeyebilir.

(4) Bu madde hükümleri kanunun ayrıca belirttiği hallerde uygulanır.

²³ Durmuş TEZCAN, Mustafa Ruhan ERDEM, R. Murat ÖNOK, a.g.e., 2018, s. 1033.

²⁴ (Fransızca *anonyme*) <https://sozluk.gov.tr/?kelime=ANON%C4%B0M>

“Anonimlik” kavramı hayatımıza girmiştir. Anonimlik tanımı ilk olarak 2000 yılının başlarında Pfizmann ve Hansen tarafından ortaya atılmış ve günümüz anonim literatürü tarafından da kabul edilmiştir. Bu tanıma göre anonimlik; kimliğin saptanamaz olma durumuna ve bir öznenin başka öznelere (saldırgan, rakip...) tarafından fark edilmeden işlemine devam etmesine denir.²⁵ Kişilerin kimliklerini gizlemesi kimlik bilgilerini ve kişisel verilerini korumaya yönelik bir hareket olabileceği gibi bazı suçların gizlenmesini de amaçlayabilir. *Anonymous* adı verilen, çeşitli siyasal ve toplumsal olaylara karşı devletlere, devlet kurumlarına, uluslararası organizasyonlara, şirketlere karşı yapılan DDOS²⁶ saldırılarıyla tanınan 2003 yılında kurulmuş olan “aktivist hacker” grubu anonimlik denince akla ilk gelen topluluktur.²⁷ Scientology tarikatını protesto ettikleri Los Angeles eylemlerinde “V for Vendetta” filmiyle ünlü olan “Guy Fawkes” maskesiyle bilinen bu grup “Biz Anonymous'uz. Orduyuz. Unutmayız. Affetmeyiz. Bizi bekleyin.” sloganı ile hareket etmektedir. Anonymous'un kim ya da kimlerden oluştuğu bilinmemekle beraber yaptığı eylemleri kendilerine ait internet sitelerinde açıklamaktadır.²⁸

C) Suçun İşlendiği Yerin Tespiti

TCK 8. maddede Kanunun yer bakımından uygulanmasını düzenler: “*Türkiye’de işlenen suçlar hakkında Türk kanunları uygulanır. Fiilin kısmen veya tamamen Türkiye’de işlenmesi veya neticenin Türkiye’de gerçekleşmesi halinde suç, Türkiye’de işlenmiş sayılır.*” Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) madde 12’ye göre de “*Davaya bakmak yetkisi, suçun işlendiği yer mahkemesine aittir.*” Yani hukuka aykırı hareketin yapıldığı veya bu fiilin neticesinde sonucun ortaya çıktığı yer Türkiye’de ise söz konusu suç, TCK’nın uygulama alanına ve Türkiye Cumhuriyetinin yargı yetkisine girer.

Bir failin, başkasına ait bir eve hırsızlık suçunu işlemek için girmesi durumunda suçun işlendiği yer ev, yetkili mahkeme evin bulunduğu yer mahkemesi olacaktır. Ancak bilişim suçlarında suçun işlendiği yerin tespiti konusunda çeşitli tartışmalar çıkmaktadır. Suç tipi olarak soyut bir suç söz konusudur. Suçun işlendiği yerin belli olmadığı bu tarz durumlarda CMK 13. madde uygulama alanı bulabilmektedir. “*Suçun işlendiği yer belli değilse, şüpheli*

---

²⁵ <https://yerustu.com/anonim-olmak-bir-anonimin-yasami> (Er.Tar. 05/09/2019)

²⁶ DDOS: Dağıtılmış Ağ Saldırıları, genellikle Dağıtılmış Hizmet Reddi (DDoS) saldırıları adıyla bilinir. Bu tür saldırılar, bir şirketin web sitesini sağlayan altyapı gibi, herhangi bir ağ kaynağı için geçerli olan belirli kapasite sınırlarından faydalanır. DDoS saldırısı, saldırıya uğrayan web kaynağına birden çok istek göndererek web sitesinin çok sayıda isteği işleme kapasitesini aşmayı ve doğru şekilde çalışmasını engellemeyi amaçlar. Bkz. <https://www.kaspersky.com.tr/resource-center/threats/ddos-attacks> (Er.Tar. 05/09/2019)

²⁷ <https://www.wikizero.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly9lbi53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvQW5vbnltb3VzXyhnem91cCk> (Er.Tar. 05/09/2019)

²⁸ Bkz. <https://www.anonymoushackers.net>

veya sanığın yakalandığı yer, yakalanmamışsa yerleşim yeri mahkemesi yetkilidir.” Mevzuatta Türkiye’de işlenen suçlarda Türk mahkemelerinin yetkili ve Türk Kanunlarının geçerli olduğu düzenlenmiştir. Ancak bilişim suçlarının yabancı devletlerin sınırlarında nasıl bir yol izleneceğine dair mevzuatta bir hüküm bulunmamaktadır.

D) Mağdurun: Şirket, Gerçek Kişi ve Tüzel Kişi Olması Durumu

TCK’da tanımlanan bilişim suçlarının mağduru hakkında kesin ve ayırt edici özellikler öngörülmemiştir. Mağdur gerçek kişi olabileceği gibi tüzel kişi de olabilir. Söz konusu suçun mağduru veya suçtan zarar görenin tüzel kişi olması durumunda CMK 237. Madde uygulanır: “Mağdur, suçtan zarar gören gerçek ve tüzel kişiler ile malen sorumlu olanlar, ilk derece mahkemesindeki kovuşturma evresinin her aşamasında hüküm verilmeye kadar şikâyetçi olduklarını bildirerek kamu davasına katılabilirler”. Tüzel kişiler bu haklarını yetkili organları aracılığıyla kullanabilir.

III. DÜNYADA BİLİŞİM SUÇLARI DÜZENLEMELERİ

Yukarıda da belirttiğimiz üzere bilişim alanında ilerlemede en önde yer alan ABD, bilişim suçları ile en erken muhatap olan ülkedir. ABD’de bilişim suçları ile ilgili düzenlenen suçlar şunlardır:²⁹

1. *Verilere veya hizmetlere karşı gerçekleştirilen hırsızlıklar*
2. *Mülkiyete karşı hırsızlıklar*
3. *Giriş İhlalleri*
4. *Veri sahtekârlığı.*
5. *Şahıslardan kaynaklanan hatalar(İnsan hataları neticesi oluşan ihlaller)*
6. *Gasp*
7. *Sır aleyhine ihlaller*
8. *Sabotajlar*
9. *Maddi kısımlara yönelik hırsızlıklar*
10. *Vakalarda gerçekleştirilen sahtekârlıklar*
11. *Bankamatik (ATM) kartları konusundaki hırsızlıklar*
12. *Manyetik kartların şifreleri hususunda gerçekleştirilen eylemler*

---

²⁹ B. Zakir AVŞAR, ve Gürsel ÖNGÖREN,,(2009). *İNTERNET HUKUKU*. S.96. Ankara: TOBB Yayınları

Avrupa Birliği ile Birleşmiş Milletler Suç Önleme ve Ceza Adalet Komisyonu ortak raporunda ise Bilişim Suçları 6 ana bölümde incelenmiştir. Bunlar:³⁰

1. *Bilgisayar sistemleri ve servislerine yetkisiz erişim ve dinleme*
2. *Bilgisayarların sabote edilmesi*
3. *Bilgisayar kullanılarak dolandırıcılık*
4. *Bilgisayar kullanılarak sahtecilik*
5. *Kanun tarafından korunan bir yazılımın izin alınmadan kullanılması*
6. *Yasaya aykırı yayınlardır*

Ortaya çıkan kusurlu bir eylemin bilişim suçu olarak adlandırılabilmesi için, eylemin bir bilişim sisteminin güvenliğini ve/veya bu sisteme depolanan verileri ve/veya sistemin kullanıcıını hedef alması gerekir. Eylem bilişim sistemi kullanılarak gerçekleştirilmelidir. Haklı dayanak olmaksızın bilişim sistemine girilmesi halinde bilişim suçu işlenmiş olacaktır. Sisteme girmek, verileri değiştirmek, silmek, bozmak, başka bir sisteme transfer etmek ve/veya bilişim sistemine erişimi engellemek bilişim suçunun tamamlanması için yeterlidir.

Günümüzde sıkça rastlanan bazı bilişim suçlarını şu şekilde sayabiliriz: Fidyeye yazılımları (Kripto virüsleri), siber casusluk yazılımları, mobil saldırılar, nesnelerin internetinde güvenlik zafiyetleri, oltalama saldırıları, kişisel verilerin (kimlik bilgileri, telefon bilgileri banka bilgileri vs) ele geçirilmesi, bankacılık sektörüne yapılan saldırılar, bilişim sistemleri yoluyla yapılan dolandırıcılık, hırsızlık, sahtecilik suçları, sahte veya taklit hesapların kullanılması, çocuk pornografisi, internet üzerinden yasa dışı faaliyetlerin (silah, organ, uyuşturucu, insan ticareti vs.) yapılması.

IV. TÜRK HUKUKUNDA BİLİŞİM SUÇLARI

Türk Hukukunda bilişim suçları tek bir kanunda düzenlenmemiştir. Bazı suçlar TCK'da "suç" olarak düzenlenirken bazıları ise başka suçların "nitelikli hali" olarak kanunda yer almıştır. 5651 sayılı "İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi Ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun" da internet ortamında işlenen suçlarla mücadelenin sağlanmasını amaçlamaktadır. 6698 sayılı "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu" ile kişisel verilerin toplanması ve işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlanmaktadır.

---

³⁰ Kemal ŞENER. <http://www.kemalsener.av.tr/bilisim-suclari/bilisimsuclari-nelerdir.html> (Er.Tar. 20/09/2019)

A) Türk Hukukunda İlk “Siber Mahkûm”

Teknolojik gelişmelerin ülkemize daha sonra gelmesinin bir sonucu olarak Türk hukukunda bilişim sistemleri ile alakalı düzenlemeler ABD ve Avrupa Birliği ülkelerinden sonra yapılmıştır. Her yeni suç tipi gibi bilişim alanındaki bazı fiiller de fail ve mağdur sayısının artmasıyla cezalandırılmaya başlanmıştır. Türk ceza hukukunda da teknolojik gelişmeler sonrası oluşan ihtiyaç ve mağduriyetlere göre yeni suç tipleri oluşturularak cezalar düzenlenmiştir.

Ülkemizdeki ilk “siber kader mahkûmu” doğrudan doğruya bir bilişim suçu işlememiştir. İşlediği suç bilişim sistemleri marifetiyle işlenmiş olup “*devletin emniyet muhafaza kuvvetlerini alenen tahkir ve tezyif*” suçudur. Söz konusu olay, görme engelli bir grubun, bir arkadaşlarının Belediye çukuruna düşerek ciddi şekilde yaralanmasını protesto etmek amacıyla düzenledikleri eyleme polislerin sert müdahalesini bir forum sitesinde eleştiren Ali Emre ERSÖZ’ün başından geçmiştir.³¹ ERSÖZ, görme engelli kişilere karşı polislerin orantısız güç kullanımı ve copla müdahalesini forum sitesinde bir mesaj ile eleştirmiştir. Ersöz’ün mesajı bir suç duyurusu ile savcılığa iletdikten sonra 24 Aralık’ta saat 03:30’da, 9 kişiden oluşan otomatik silahlı bir anti-terör timi Ersöz’ün Taksim’de ailesiyle birlikte kaldığı evde gözaltına alınmıştır. Terörle Mücadele Merkezinde bir gece sorgulandıktan sonra Cumhuriyet Savcılığı’nca serbest bırakılır. Beyoğlu C. Savcılığı tarafından düzenlenen iddianame ile “*devletin emniyet muhafaza kuvvetlerini alenen tahkir ve tezyif*” suçlamasından dolayı TCK’nın 159/12 maddesine aykırı davranmaktan hakkında dava açılmıştır. 1 Haziran 1998 günü, henüz 20 yaşındayken lise 2. Sınıfta iken gönderdiği yorum sebebiyle, Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi’nin kararı ile TCK 159.maddesine aykırılıktan 10 ay hapis cezasına mahkûm edilmiştir.³²

B) Türk Ceza Kanunundaki Düzenlemeler

Türk Ceza Kanununda bilişim alanındaki düzenlemeler 3 şekilde yapılmıştır. Bunlardan ilki TCK 243-246 maddelerinde “Bilişim alanında suçlar” konu başlığı altında yapılan düzenlemelerdir. Bu başlık altında “Hukuka aykırı olarak bilişim sistemine girme ve sistemde kalmaya devam etme suçu”, “sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme suçu”, “Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu”, “Yasak cihaz veya programlar” ve “Tüzel Kişilere uygulanacak güvenlik tedbirleri” düzenlenmiştir. Bu düzenlemeler Türk Hukukundaki bilişim suçlarına ilişkin temel düzenlemelerdir.

³¹ <https://www.medyaakademi.org/2016/12/11/turkiyenin-ilk-bilisim-sucu/> (Er. Tar. 06/09/2019)

³² <https://m.bianet.org/bianet/medya/2410-internet-yayinina-ceza-ve-anlami> (Er.Tar. 07/09/2019)

Bilişim suçlarına ilişkin TCK'daki ikinci düzenleme türü, doğrudan bilişim suçu olarak adlandırılmayan, suçun işlenmesinde bilişim sistemlerinin kullanılmasının cezanın ağırlaştırılmasını gerektiren nitelikli hal olarak görüldüğü bazı durumlar vardır. Hırsızlık, dolandırıcılık gibi bazı suçların bilişim sistemleri vasıtasıyla işlenmesi nitelikli hal olarak ön görülmüştür.

Bilişim sistemleri, TCK'da doğrudan suç olarak veya nitelikli hal olarak düzenlenmediği halde bir suçun işlenmesinde araç olarak kullanılabilir. Tehdit, şantaj, müstehcenlik gibi suçlarda bilişim sistemlerine ilişkin bir düzenleme olmamasına rağmen; telefon, bilgisayar, elektronik posta gibi çeşitli şekillerde bu suçun işlenmesi mümkündür.

i. Türk Ceza Kanununa Göre Bilişim Suçları

Türk Ceza Kanununda “Bilişim alanında suçlar” konu başlığı altında şu suçlar düzenlenmiştir:

TCK md. 243 Hukuka aykırı olarak bilişim sistemine girme ve sistemde kalmaya devam etme suçu³³:

Bu madde, bir bilişim sistemine kısmen ya da tamamen hukuka aykırı bir biçimde girmeyi veya bilişim sisteminde kalmayı suç olarak düzenlemektedir. Söz konusu suçun oluşabilmesi için sisteme hukuka aykırı olarak giren kişinin, belirli verileri elde etmek amacıyla hareket etmesinin önemi yoktur. Sisteme, doğal olarak, haksız ve kasten giriş yapan kişi suçun failidir.

Bilişim sistemine yapılan giriş ile verilerin yok olması ya da değiştirilmesi kanunda nitelikli hal olarak ön görülmüştür. Burada dikkat edilmesi gereken husus, maddenin gerekçesinde de belirtildiği üzere “failin verileri yok etmek veya değiştirmek kastıyla hareket etmesi gerekliliğidir.”

Bilişim sisteminde mevcut koruma önlemlerinin ve şifrelerin “kırılmasına” ihtiyaç yoktur. Söz konusu şifrelerin hukuka aykırı biçimde elde edilmiş olması da suçun cezalandırılması için yeterlidir. Bu suçta mağdurun rızası hukuka uygunluk nedenidir.³⁴

---

³³ **TCK md. 243:** (1) Bir bilişim sisteminin bütününe veya bir kısmına, hukuka aykırı olarak giren veya orada kalmaya devam eden kimseye bir yıla kadar hapis veya adli para cezası verilir.

(2) Yukarıdaki fıkra da tanımlanan fiillerin bedeli karşılığı yararlanılabilen sistemler hakkında işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranına kadar indirilir.

(3) Bu fiil nedeniyle sistemin içerdiği veriler yok olur veya değişirse, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

(4) (Ek: 24/3/2016-6698/30 md.) Bir bilişim sisteminin kendi içinde veya bilişim sistemleri arasında gerçekleşen veri nakillerini, sisteme girmeksizin teknik araçlarla hukuka aykırı olarak izleyen kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

TCK md. 244 Sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme suçu³⁵:

Bu maddede dzenlenen suç, seçimlik hareketli bir suçtur. Suçun oluşabilmesi için bir bilişim sisteminin işleyişini engelleme, bozma, sisteme hukuka aykırı olarak veri yerleştirme, var olan verileri başka bir yere gönderme, erişilmez kılma, değiştirme ve yok etme fiillerinden birisinin yapılmış olması yeterlidir.³⁶

Bu suçun oluşması için TCK 243. Maddede olduğu gibi şifrenin kırılmasına ihtiyaç yoktur, şifrenin hukuka aykırı biçimde ele geçirilmesi yeterlidir.³⁷ Suçun banka, kredi kuruluşları veya kamu kurum ve kuruluşlarına karşı işlenmesi cezanın arttırılmasını gerektiren nitelikli hal olarak dzenlenmiştir. Suçun faili ve mağduru yönünden bir kısıtlama yoktur. Üçüncü fıkrada, bir ve ikinci fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisine veya başkasına yarar sağlaması, ceza yaptırımını altına alınmıştır. Ancak, bu fıkra hükmüne istinaden cezaya hükmedilebilmesi için, fiilin daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmaması gerekir. Bu bakımdan, fiilin örneğin dolandırıcılık, hırsızlık, güveni kötüye kullanma veya zimmet suçunu oluşturması hâlinde, bu fıkra hükmüne istinaden cezaya hükmedilmeyecektir.³⁸

---

³⁴ TEZCAN, DURMUŞ a.g.e., 16. Baskı sf. 1041

³⁵ **TCK md. 244:** (1) *Bir bilişim sisteminin işleyişini engelleyen veya bozan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*

(2) *Bir bilişim sistemindeki verileri bozan, yok eden, değiştiren veya erişilmez kılan, sisteme veri yerleştiren, var olan verileri başka bir yere gönderen kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*

(3) *Bu fiillerin bir banka veya kredi kurumuna ya da bir kamu kurum veya kuruluşuna ait bilişim sistemi üzerinde işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.*

(4) *Yukarıdaki fıkralarda tanımlanan fiillerin işlenmesi suretiyle kişinin kendisinin veya başkasının yararına haksız bir çıkar sağlamanın başka bir suç oluşturmaması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezasına hükmolunur.*

³⁶ Sanığın da çalıştığı aile şirketine ait telefona bağlı internet hesabından şikayetçiye ait elektronik posta hesabına girildiğine ilişkin Microsoft şirketinden gelen yazı yanıtları ve kolluk araştırması sonuçlarına, şikayetçinin 22.12.2010 tarihli dilekçesi ekinde ibraz ettiği fotoğraflara ve tüm dosya kapsamına göre; şikayetçiye ait elektronik posta ve facebook hesaplarının şifresini ele geçirerek bu adreslere giren, facebook hesabında yazışmalar yapan ve şifreyi değiştirmek suretiyle katılanın anılan hesaplara erişimini engelleyen sanığın, eylemine uyan 244/2. maddesi uyarınca “*Bilişim Sistemini Engelleme, Bozma, Erişilmez Kılma, Verileri Yok Etme veya Değiştirme*” suçundan cezalandırılmasına karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle beraat hükmü kurulması hukuka aykırıdır (Yargıtay 8.CD - K: 013/25987).

³⁷ Sanığın babasına ait internet hesabından katılana ait elektronik posta hesabına bir çok kez girildiğine ilişkin Microsoft ve TİB’den gelen yazı yanıtlarına ve tüm dosya kapsamına göre; katılana ait elektronik posta hesabının şifresini ele geçirerek bu adrese giren ve şifreyi değiştirmek suretiyle katılanın elektronik postalarına erişimini engelleyen sanığın, eylemine uyan 244/2. maddesi uyarınca “**Bilişim Sistemini Engelleme, Bozma, Erişilmez Kılma, Verileri Yok Etme veya Değiştirme Suçu**” nedeniyle cezalandırılmasına karar verilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle beraat hükmü kurulması kanuna aykırıdır (Yargıtay 8.CD-K:2013/25978).

³⁸ Yeni Türk Ceza Kanunu Madde Gerekeçleri, Türk Ceza Kanunu: www.ceza-bb.adalet.gov.tr › mevzuat › maddegerekce (Er. Tar. 16/10/2019)

Yargıtay, eşlerden birinin diğerine ait facebook adresinin şifresini değiştirerek erişimi engellemesi ve uygunsuz resim paylaşmasını da TCK md. 244/2 kapsamında sisteme girişi engelleme ve verileri değiştirme bilişim suçu olarak kabul etmiştir.³⁹ Ayrıca, bilgisayar oyunlarında oluşturulan oyun karakterinin rızaya aykırı biçimde değiştirilmesi ve çalınması, Yargıtay 13. Ceza Dairesinin kararınca⁴⁰ “nitelikli Hırsızlık” olarak değil “sistemi engelleme, bozma, verileri yok etme veya değiştirme suçu” olarak tanımlanmıştır.⁴¹

TCK md. 245 Banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu⁴²:

Kanun gerekçesinde yer aldığı üzere, bu madde, banka veya kredi kartlarının hukuka aykırı olarak kullanılması suretiyle bankaların veya kredi sahiplerinin zarara sokulmasını, bu yolla çıkar sağlanmasını önlemek ve faileri cezalandırmak amacıyla kaleme alınmıştır.⁴³ Banka kartı ya da kredi kartının kötüye kullanımı suç olarak sayılmıştır. Birinci fıkrada başkasına ait banka ve kredi kartının ele geçirilmesi, elde bulundurulması, yarar sağlanması ve kartın rıza dışında kullanılması hükümleri düzenlenmiştir. İkinci fıkra seçimlik hareketli bir suçtur. Sahte banka veya kredi kartı üretme, satma, devretme, satın alma veya kabul etme fiilleri suç olarak düzenlenmiştir. Üçüncü fıkra ise sahte banka veya kredi kartı ile yarar sağlanmasının, eğer fiil daha ağır cezayı gerektirmiyorsa, bu hüküm gereğince cezalandırılacağını düzenlemiştir.

³⁹ <https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/bilisim-sistemini-engelleme-bozma-erisilmez-kilma-verileri-yok-etme-veya-degistirme-sucunun-cezasi.html> (Er.Tar. 09/09/2019)

⁴⁰ Yargıtay 13. CD 2016/2155 E., 2017/10403 K. 10.10.2017 T. kararı

⁴¹ <https://karararama.yargitay.gov.tr>

⁴² **TCK md. 245:** (1) Başkasına ait bir banka veya kredi kartını, her ne suretle olursa olsun ele geçiren veya elinde bulunduran kimse, kart sahibinin veya kartın kendisine verilmesi gereken kişinin rızası olmaksızın bunu kullanarak veya kullandırarak kendisine veya başkasına yarar sağlarsa, üç yıldan altı yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(2) Başkalarına ait banka hesaplarıyla ilişkilendirilerek sahte banka veya kredi kartı üreten, satan, devreden, satın alan veya kabul eden kişi üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(3) Sahte oluşturulan veya üzerinde sahtecilik yapılan bir banka veya kredi kartını kullanmak suretiyle kendisine veya başkasına yarar sağlayan kişi, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, dört yıldan sekiz yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.

(4) Birinci fıkrada yer alan suçun;

a) Haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birinin,

b) Üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlâtlığın,

c) Aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin,

Zararına olarak işlenmesi hâlinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz.

(5) Birinci fıkra kapsamına giren fiillerle ilgili olarak bu Kanununun malvarlığına karşı suçlara ilişkin etkin pişmanlık hükümleri uygulanır.

⁴³ Yeni TCK Madde Gerekçeleri - Türk Ceza Kanunu: www.ceza-bb.adalet.gov.tr > mevzuat > maddegerekee (Er. Tar. 16/10/2019)

Bu suç fail ve mağdur bakımından diğer bilişim suçlarından farklı bir düzenlemeye sahiptir. Suçun haklarında ayrılık kararı verilmemiş eşlerden birine, üstsoy veya altsoyunun veya bu derecede kayın hısımlarından birinin veya evlat edinen veya evlatlığın, aynı konutta beraber yaşayan kardeşlerden birinin zararına olarak işlenmesi halinde, ilgili akraba hakkında cezaya hükmolunmaz.

TCK md. 245/A Yasak cihaz veya programlar⁴⁴:

Bu madde ile bir bilgisayar sistemine kısmen ya da tamamen erişim sağlayan bilgisayar şifreleri, erişim kodları veya benzeri verilerin, üretimi, satışı, kullanım amacıyla tedariki, ithali, dağıtımı ya da başka surette elde edilebilir hale getirilmesi suç olarak tanımlanmıştır.

TCK md. 246 Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması⁴⁵

Madde metninde, bu bölümde yer alan suçların işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında da bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunacağı düzenlenmiştir.

ii. Bilişim Suçlarının Nitelikli Hal Olarak Düzenlendiği Durumlar

TCK’ da düzenlenen suçlar incelendiği takdirde ilk etapta suçun önce basit halinin düzenlendiği görülmektedir. Hukuka aykırı bir fiilin cezalandırılabilmesi için suçun basit şeklinin gerçekleşmiş olması yeterlidir. Buna karşılık kanun koyucu bir suçun işleniş biçimi, işlenme sebebi, fail ve mağdurun kişiliği gibi suça tesir eden bazı hallerin varlığı durumunda suç için öngördüğü temel cezanın arttırılması ve indirilmesi gereken “nitelikli halleri” düzenlemiştir.

Yukarıda sayılan bilişim suçların haricinde, bilişim sistemlerinin kullanılmasının cezanın arttırılmasını gerektiren nitelikli hal olarak sayıldığı bazı hükümler vardır. Bunlar “Cinsel taciz”, “Özel hayatın gizliliğinin ihlali”, “hırsızlık”, “dolandırıcılık”, “Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama” suçlarıdır. Bu suçların işlenmesinde bilişim sistemlerinin kullanılması cezanın arttırılmasını gerektiren bir nitelikli haldir.

---

⁴⁴ **TCK 245/A (1)** *Bir cihazın, bilgisayar programının, şifrenin veya sair güvenlik kodunun; münhasıran bu Bölümde yer alan suçlar ile bilişim sistemlerinin araç olarak kullanılması suretiyle işlenebilen diğer suçların işlenmesi için yapılması veya oluşturulması durumunda, bunları imal eden, ithal eden, sevk eden, nakleden, depolayan, kabul eden, satan, satışa arz eden, satın alan, başkalarına veren veya bulunduran kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve beşbin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır.*

⁴⁵ **TCK md. 246-** *“Tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri uygulanması” Bu bölümde yer alan suçların işlenmesi suretiyle yararına haksız menfaat sağlanan tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.*

Cinsel Taciz suçunun bilişim suçlarını ilgilendiren nitelikli hali TCK md. 105/2-d bendinde düzenlenmiştir. Şikâyete tabii olan cinsel taciz suçunda, failin “cinsel amaçlı” taciz etmesi gerekmektedir. Suçun “Posta veya elektronik haberleşme araçlarının sağladığı kolaylıktan faydalanmak suretiyle” işlenmesi cezanın arttırılmasını gerektiren nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. Sosyal medya siteleri ve çeşitli uygulamalar vasıtasıyla cinsel taciz amaçlı mesaj, görüntü ve ses gönderimi cinsel taciz suçunun nitelikli haline örnek olarak verilebilir.

“Özel hayatın gizliliğinin ihlali” suçunun nitelikli hali TCK md. 134/1 fıkrasında düzenlenmiştir. Gizliliğin görüntü veya seslerin kayda alınması suretiyle ihlal edilmesi cezanın arttırılmasını gerektiren nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. Söz konusu nitelikli halin uygulama alanı bulabilmesi için bir bilişim sisteminin görüntü veya sesleri kayıt altına alması gerekmektedir.

“Hırsızlık” suçunun konuyla ilgili nitelikli hali TCK md. 142/2-e bendinde düzenlenmiştir. Hırsızlık, zilyedinin rızası olmadan başkasına ait taşınır bir malın, yarar sağlamak maksadıyla bulunduğu yerden alınmasıdır. Bilişim sisteminin, hırsızlık suçunun işlenmesinde kullanımı nitelikli hal olarak öngörülmüştür. İnternet üzerinden bir kimsenin banka hesabına girerek parayı başka bir hesaba göndermek hırsızlık suçunun bilişim sistemleri vasıtasıyla işlendiği hale örnek olarak verilebilir. Bu durum cezanın arttırılmasını gerektiren nitelikli hal olarak öngörülmüştür.

“Dolandırıcılık” suçunun bilişim suçları kapsamında incelenebilecek olan nitelikli hali TCK md. 158/1-f bendinde düzenlenmiştir. Dolandırıcılık suçu TCK’da hileli davranışla bir kimseyi aldatarak, mağdurun veya başkasının zararına olarak, yarar sağlamak olarak tanımlanmıştır. Son yıllarda gündemi çok fazla meşgul eden “Çiftlikbank” davası, nitelikli dolandırıcılıkta bilişimin sistemlerinin kullanılması suretiyle cezanın arttırılmasını gerektiren hal olarak örnek verilebilir. Hatırlanacağı üzere ÇiftlikBank internet sitesi üzerinden mağdurlar “inek, tavuk, arı” gibi hayvanların yetiştirildiği; “süt, yumurta, bal” gibi çeşitli ürünlerin ticaretinin yapıldığı vaadiyle kandırılmaktaydı. Tamamen bilişim sistemleri marifetiyle işlenen bu suç, TCK 158/1-f kapsamında nitelikli hale örnek verilebilir.

“Kumar Oynanması için yer ve imkân sağlama” suçunun nitelikli hali TCK md. 228/3 fıkrasında düzenlenmiştir. Ceza kanununun uygulanmasında kumar, kazanç amacıyla icra edilen ve kâr ve zararın talihe bağlı olduğu oyunlardır. Bu oyunların oynatılması için yer ve imkân sağlayan kişilerin cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Söz konusu suçun bilişim sistemlerinin kullanılması suretiyle işlenmesi suçun arttırılmasını gerektiren bir nitelikli haldir. Yasadışı bahis siteleri ve çeşitli platformlar üzerinden kumar oynatılması bu suça örnek verilebilir.

iii. Bilişim Sistemleri Vasıtasıyla İşlenebilen Suçlar

TCK'da ayrıca suç olarak veya cezanın arttırılmasını gerektiren nitelikli hal olarak düzenlenmese dahi bazı suçlar, bilişim sistemleri aracılığıyla işlenebilir. Kanun koyucu bazı suçların işlenmesinde bilişim sistemlerinin kullanımı durumunda cezanın arttırılmasına gerek görmemiştir. Bu suçlardan bazılarını örnek vermek gerekirse TCK md. 106'da düzenlenen "Tehdit" suçu, TCK md. 107'de düzenlenen "Şantaj", TCK md. 123'de düzenlenen "Kişilerin huzur ve sükûnunu bozma", TCK md. 214'de düzenlenen "Suç işlemeye tahrik", TCK md. 216'da düzenlenen "Halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama", TCK md. 226'da düzenlenen "Müstehcenlik", TCK md. 299'da düzenlenen "Cumhurbaşkanına hakaret", TCK md. 300'de düzenlenen "Devletin egemenlik alametlerini aşağılama" suçlarının işlenmesinde bilişim sistemleri araç olarak kullanılabilir. Söz konusu suçların işlenmesinde bilişim sistemlerinin kullanılması kanaatimizce ilerleyen dönemde ayrı bir suç veya nitelikli hal olarak düzenlenebilir.

Yukarıda sayılan suçlar özellikle sosyal medyanın kullanımının artması ile beraber artmaktadır. Söz konusu suçların bilişim sistemleri vasıtasıyla işlenmesi herhangi bir nitelikli hal olarak sayılmamıştır. Sadece Cumhurbaşkanına hakaret suçunda bilişim sistemleri vasıtasıyla suçun alenen işlenmesi mümkün olup, bu durum cezanın arttırılmasını gerektiren nitelikli hal olarak düzenlenmiştir.

C) 5651 sayılı İnternet Kanundaki Düzenlemeler

5651 sayılı "*İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun*" 4/5/2007 tarihinde kabul edilip, 23/5/2007 tarihinde Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu kanunda bu makalenin konusunu oluşturan "*bilişim suçları*" alanında yeni bir suç tanımı yer almamaktadır. Ancak bir ihlal söz konusu olduğu takdirde uygulanacak adli ve idari para cezaları düzenlenmiştir. Kanunun kapsam itibariyle uygulanmasına ilişkin genel esaslar şu şekildedir:

- ✓ Bilgilendirme yükümlülüğünü yerine getirmeyen içerik, yer veya erişim sağlayıcısı hakkında idari para cezasına karar verilir. **(md. 3/1)**
- ✓ Yer sağlayıcılık bildiriminde bulunmayan veya yükümlülüklerini yerine getirmeyen yer sağlayıcı hakkında idari para cezası verilir **(md. 5/6)**

- ✓ Yüklümlüklerden birini yerine getirmeyen erişim sağlayıcısı hakkında idari para cezası verilir. (**md. 6/3**)
- ✓ Belirtilen yükümlükleri ihlal eden ticari amaçla toplu kullanım sağlayıcılarına, ihlalin ağırlığına göre uyarma, idari para cezası verme veya üç güne kadar ticari faaliyetlerini durdurma müeyyidelerinden birine hükmedilir (**md. 7/4**)
- ✓ Koruma tedbiri olarak verilen erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmeyen yer veya erişim sağlayıcılarının sorumluları, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, adli para cezası ile cezalandırılır (**md. 8/10**)
- ✓ Erişimin engellenmesi kararının yerine getirilmemesi halinde erişim sağlayıcısı hakkında idari para cezasına hükmedilir. (**md. 8/11**)
- ✓ Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi için gerekli olan bilgileri vermeyen içerik, yer ve erişim sağlayıcıların sorumluları, fiil daha ağır cezayı gerektiren başka bir suç oluşturmadığı takdirde, adli para cezası ile cezalandırılır. (**Md. 8/A-4**)
- ✓ Verilen içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının gereğini yerine getirmeyen erişim sağlayıcılar ile ilgili içerik ve yer sağlayıcılar hakkında idari para cezasına hükmedilir. (**Md. 8/A-5**)
- ✓ Sulh ceza hâkiminin İçeriğin yayından çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararını yerine getirmeyen sorumlu kişi adli para cezası ile cezalandırılır. (**Md 9/10**)

“İnternet Kanunu”nda belirtilen idari ve adli para cezası yaptırımları dışında internet ortamında işlenen bir suçun engellenmesi için bazı önlemler alınmıştır. “Erişim engelleme” kararı suçun engellenmesi yolunda en çok uygulanan yöntemdir. Bazı özel hallerde makul şüphenin bulunması erişim engelleme kararının verilmesi için yeterlidir.

“MADDE 8: *İnternet ortamında yapılan ve içeriği aşağıdaki suçları oluşturduğu hususunda yeterli şüphe sebebi bulunan yayınlarla ilgili olarak erişimin engellenmesine karar verilir:*

a. 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. İntihara yönlendirme (madde 84),

2. Çocukların cinsel istismarı (madde 103, birinci fıkra),

3. Uyuşturucu veya uyarıcı madde kullanılmasını kolaylaştırma (madde 190),

4. Sağlık için tehlikeli madde temini (madde 194),

5. Müstehcenlik (madde 226),

6. Fuhuş (madde 227),

7. Kumar oynanması için yer ve imkân sağlama (madde 228), suçları.

b) 25/7/1951 tarihli ve 5816 sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanunda yer alan suçlar.”

Erişimin engellenmesi kararı, soruşturma evresinde hâkim, kovuşturma evresinde ise mahkeme tarafından verilir. Soruşturma evresinde, gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet Savcısı tarafından da erişimin engellenmesine karar verilebilir. Bu durumda Cumhuriyet Savcısı kararını yirmi dört saat içinde hâkimin onayına sunar ve hâkim, kararını en geç yirmi dört saat içinde verir. Bu süre içinde kararın onaylanmaması halinde tedbir, Cumhuriyet savcısı tarafından derhal kaldırılır. Erişimin engellenmesi kararının gereği, derhal ve en geç kararın bildirilmesi anından itibaren dört saat içinde yerine getirilir.

27/3/2015 tarihinde kanuna eklenen Madde 8/A- (Ek: 27/3/2015-6639/29 md.) maddesi ile gecikmesinde sakınca bulunan haller düzenlenmiştir. “Yaşam hakkı ile kişilerin can ve mal güvenliğinin korunması, millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi veya genel sağlığın korunması” gibi sebepler gecikmesinde sakınca bulunan hal olarak adlandırılmıştır “Başbakanlık veya ilgili bakanlıkların”⁴⁶ talebi üzerine Başkan tarafından internet ortamında yer alan yayımla ilgili olarak içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilebilir.

D) Kişisel Verilerin Korunması Kanunu

24/3/2016 tarihinde kabul edilen 7/4/2016 tarihinde resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6698 sayılı “*Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*” (KVKK) kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumayı ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemeyi amaçlamaktadır. 4. Maddede kişisel verilerin ancak bu Kanunda ve diğer kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uygun olarak işlenebileceği hükmü yer almaktadır. Kişisel verilerin işlenebilmesi için; Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olması, doğru ve gerektiğinde güncel olması, belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenmesi, İşlendikleri

⁴⁶ 21/01/2017 kabul tarihli 6771 sayılı “TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASINDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN” uyarınca “Başbakanlık ve ilgili bakanlıklar” ifadesi yerini “Cumhurbaşkanlığı ve ilgili Cumhurbaşkanı yardımcısı” ile değiştirilmiştir.

amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olması ve ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilmesi gerekmektedir.

KVKK'nın 5. maddesine göre, istisnalar mevcut olsa bile, kural olarak ilgili kişinin açık rızası olmadan kişisel veriler işlenemez. “*Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri*” kanununun 6. Maddesinde özel nitelikli kişisel veri olarak kabul edilmiştir.

KVKK'da belirtilen hakların ve sorumlulukların ihlali durumunda Türk Ceza Kanunu 135 ila 140. Maddelerindeki hükümler uygulanır⁴⁷.

SONUÇ

Suç ve Ceza kavramları binlerce yıldır üzerinde çalışılan kavramlardır. Hukuk metninin başlangıcı olarak kabul edilen “Urukagina Yasaları” ve sonrasında çıkarılan “Hammurabi Kanunları” mevcut hukuk kurallarını derleyerek ve değiştirerek hukuku ve toplum düzenini biçimlendirmiştir. Roma'da ortaya çıkan “On İki Levha Kanunu” ise günümüz kara Avrupası hukuk sistemlerinin temelini oluşturan çok önemli hukuk metinleridir. Tüm bu yasalar toplumda ortaya çıkan suçları cezalandırmayı ve günün teknik yöntemleriyle suçların caydırılarak önlenmesini amaçlamıştır.

---

⁴⁷ **KİŞİSEL VERİLERİN KAYDEDİLMESİ Madde 135** - (1) Hukuka aykırı olarak kişisel verileri kaydeden kimseye altı aydan üç yıla kadar hapis cezası verilir. (2) Kişilerin siyasi, felsefi veya dinî görüşlerine, ırkî kökenlerine; hukuka aykırı olarak ahlâkî eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin bilgileri kişisel veri olarak kaydeden kimse, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

VERİLERİ HUKUKA AYKIRI OLARAK VERME VEYA ELE GEÇİRME Madde 136 - (1) Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

NİTELİKLİ HÂLLER Madde 137 - (1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların; a) Kamu görevlisi tarafından ve görevinin verdiği yetki kötüye kullanılmak suretiyle, b) Belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanmak suretiyle, İşlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

VERİLERİ YOK ETMEME Madde 138 - (1) Kanunların belirlediği sürelerin geçmiş olmasına karşın verileri sistem içinde yok etmekle yükümlü olanlara görevlerini yerine getirmediklerinde altı aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.

ŞİKÂYET Madde 139 - (1) Kişisel verilerin kaydedilmesi, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme ve verileri yok etmeme hariç, bu bölümde yer alan suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.

TÜZEL KİŞİLER HAKKINDA GÜVENLİK TEDBİRİ UYGULANMASI Madde 140 - (1) Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların işlenmesi dolayısıyla tüzel kişiler hakkında bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur.

Ortaya çıkan yeni durumlar yeni kanunları da beraberinde getirmiştir. Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte “Bilişim Hukuku” ve “Siber Suçlar” kavramları ortaya çıkmıştır. Failin, suç esnasında suç mahallinden uzakta bulunabildiği, kimliğini gizleyerek “Anonim” kalabildiği, bulunduğu konuma dair yanıltıcı ipuçları ile yakalanmasını zorlaştırabildiği bu yeni suç tipi; üzerinde daha fazla çalışma yapılması gereken bir alandır. Bilişim suçlarında ortaya çıkan bir başka tartışma ise suçun işlendiği yerin tespiti konusunda yaşanmaktadır. Suçun işlendiği yerin doğru şekilde tespit edilmesinin zor olması ve bu konuda mevzuatta yeterince düzenleme yapılmamış olması büyük bir eksikliktir. Suç hem gerçek kişilere hem de tüzel kişilere karşı işlenebilmektedir. Klasik anlamdaki suçlardan farklı olan ve henüz yeni sayılabilecek bu alanla alakalı olarak maalesef ki ülkemizde yeterince çalışma yapılmamaktadır. “Siber Suçlar” ile alakalı Türk Hukuk sisteminde bağımsız bir mevzuat yoktur. Yeni oluşan bu suç tipi Türk Ceza Kanununda suç olarak veya nitelikli hal olarak siber suçlar düzenlenmektedir. Ayrıca suç düzenlemesi barındırmasa da ortaya çıkan ihlallerin önlenmesi için 5651 sayılı İnternet Kanunda çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. 6698 sayılı “*Kişisel Verilerin Korunması Kanunu*” kişisel veri tanımı yapılmış ve kişisel verilerinin korunmasını isteme hakkı tüm bireylere tanınmıştır. Klasik anlamdaki ceza kanunları ve bu kanunlardaki hükümlerin kıyasen bilişim suçlarına uygulanması çeşitli tartışmalara neden olmaktadır. Bugün için düşünüldüğünde söz konusu düzenlemeler yeterli sayılabilir ancak artan ihtiyaçlar ve ortaya çıkan yeni suç tipleri yeni düzenlemeleri, belki de bağımsız bir bilişim suçları kanununu, zaruri hale getirecektir.

KAYNAKÇA

- AKÖZ, Burak Cesur, Türk Ceza Kanunu Kapsamında Bilişim Suç Ve Cezaları İle Örnek Yargısal Kararların Analizi Ve Mevzuat Önerileri, Bilgi Teknolojileri Ve İletişim Kurumu, 2018
- ALTUNOK, Ebru ve Ali Fatih VURAL, Bilişim Suçları, Kamu İç Denetçiler Derneği, 2011/8 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/208853>
- AVŞAR, B. Zakir ve Gürsel ÖNGÖREN (2009). İnternet Hukuku. S.96. Ankara: TOBB Yayınları
- ÇALIŞKAN, Zekeriya - Türkiyede Şehirleşme Ve Gecekondulaşma - Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları; 2006
- DURMAZ Şükrü, Bilişim Suçlarının Sosyolojik Analizi, Ankara, 2006
- DÜLGER, Murat Volkan, Bilişim Suçları, Seçkin Yayıncılık, 2014
- İÇEL, Kayıhan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Beta Yayınları, 2017

- JONES, Nigel, Esther GEORGE, Kasım KARAGÖZ, Murat Volkan DÜLGER ve Gözde MODOĞLU- Türk Ceza Adalet Sisteminin Etkinliğinin Geliştirilmesi - Bilişim Suçları Eğitim Modülü, Avrupa Birliği-Avrupa Konseyi Yayınları, Ankara
- KARAGÜLMEZ, Ali (2010). Bilişim Suçları ve Soruşturma-Kovuşturma Evreleri. S.41. İstanbul: Seçkin Yayınları
- KARAKEHYA, Hakan, Türk Ceza Kanunu'nda Bilişim Sistemine Girme Suçu, TBB Dergisi, Sayı 81, 2009
- KAYA, M. Bedii, Unutulma Hakkı, <https://www.mbkaya.com/hukuk/unutulmahakki.pdf> (Er. Tar. 10/10/2019)
- KAYA, M. Bedii, İnternet Hukuku, <https://www.mbkaya.com/hukuk/internetmevzuat.pdf> (Er. Tar. 7/10/2019)
- KAYA, M. Bedii, TAŞTAN ve Furkan GÜVEN, Kişisel Verileri Koruma Hukuku, On İki Levha Yayınları, 2018
- KAYA, M. Bedii, Teknik Ve Hukuki Boyutlarıyla internete Erişimin Engellenmesi, On İki Levha Yayıncılık, 2010
- KOÇAK, Hüseyin ve Ali Nazmi DANDİN, Toplumsal ve Yönetimsel Alanda Bilişim Teknolojilerinin Kriminal Etkileri, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi / Cilt: 19, Sayı: 1, Haziran 2017, 137- 152 137
- KORKMAZ, Abdullah- Şehirleşme ve Suç- <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/101250> (Er. Tar. 14/10/2019)
- KÖKSAL, Aydın, ENIAC'ın 60. Yılında TBD 35 Yaşında, 2006
- ÖZEL, C. (2002). Bilişim-İnternet Suçları. (Er.Tar.20/09/2011), http://www.hukukcu.com/bilimsel/kitaplar/bilisim_internet_suclari.htm
- TAHİROĞLU, Bülent ve Belgin ERDOĞMUŞ – Roma Hukuku Dersleri, Der Yayınları, 2016
- TEZCAN, Durmuş, Mustafa Ruhan ERDEM ve R. Murat ÖNOK – Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku, Seçkin Yayıncılık, 2018
- TURAN, Metin ve Özgür KÜLCÜ, Türkiye'de Bilişim Suçlarının Tanımlanması ve Yaşanan İhlallere Yönelik İçerik Analizi, Türk Kütüphaneciliği sayı 28 (2014), sf. 18-46
- Sanal Ortamda İşlenen Suçlar Sözleşmesi, Strazburg, 2010
- Siber Suçla İlgili Konvensiyon, Avrupa Konseyi, Budapeşte, 23.11.2001
- YÜKSEL, Zeynep, Ağ Güvenliği Ve Güvenlik Duvarında Vpn ve Nat Uygulamaları, Yüksek Lisans Tezi Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 2007

İnternet Kaynakları:

- http://www.bilisim.com.tr/akoksal/yayinlar/yazilar/AK_TBD_35yil_14Mr06.html
- http://www.felsefe.gen.tr/felsefeye_giris/bilgi_nedir_ne_demektir.asp,
- http://www.hukukcu.com/bilimsel/kitaplar/bilisim_internet_suclari.htm

<https://abakusegitim.com/index.php/abakuesuen-tarihcesi>
<https://barandogan.av.tr/blog/ceza-hukuku/bilisim-suclari-nelerdir.html>
[https://en.wikipedia.org/wiki/Brain_\(computer_virus\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Brain_(computer_virus))
<https://goosevpn.com/blog/origin-cybercrime>
<https://m.bianet.org/bianet/medya/2410-internet-yayinina-ceza-ve-anlami>
<https://recepzobay.blogspot.com.tr/2016/02/bilisim-suclarnn-tarihi-gelisimi.html>
<https://siberbulten.com/efsane-hackerlar/tum-zamanlarin-en-buyuk-bilgisayar-korsani-kevin-mitnick/>
https://tr.wikipedia.org/wiki/Bili%C5%9Fim_su%C3%A7lar%C4%B1
https://tr.wikipedia.org/wiki/Elk_Cloner
<https://www.btk.gov.tr>
<https://www.egm.gov.tr/siber>
<https://www.kaspersky.com.tr/resource-center/threats/a-brief-history-of-computer-viruses-and-what-the-future-holds>
<https://www.kvkk.gov.tr/>
<https://www.makaleler.com/bilisim-nedir>
<https://www.medyaakademi.org/2016/12/11/turkiyenin-ilk-bilisim-sucu/>
Şener,K. <http://www.kemalsener.av.tr/bilisim-suclari/bilisimsuclari-nelerdir.html> (Er.Tar. 20/09/2011)